

METSÄNHOITOTOIMENPITEIDEN KESKEYTTÄMINEN KOLARIN JA PELLON KUNTIEN ALUEELLE ESITETYN AALISTUNTURIN KANSALLISPUISTOALOITTEEN RAJAAMALLA ALUEELLA

Vireillepanija

Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja Kolarin Luonto ry,
c/o Martti Asikainen, Äkäslompola
muonio-kolari@sll.fi

Vireillepanon sisältö ja vaatimukset

Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja Kolarin Luonto ry (jäljempänä Yhdistys) on toimittanut sähköpostitse 14.9.2022 Lapin ELY-keskukselle (jäljempänä ELY-keskus) vireillepanohakemuksen vaatien Metsähallituksen Metsätalous Oy:n metsänhoitotoimenpiteiden kuten hakkuiden ja harvennusten keskeyttämistä luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n nojalla. Hakemus koskee Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaamaa aluetta Kolarin ja Pellon kunnissa. Alue ilmenee hakemuksen liitekartasta, joka on myös tämän päätöksen liitteenä (Liite 1).

Yhdistyksen mukaan toimenpidekiellolla pyritään estämään luonnonsuojelulain 57 §:ssä tarkoitetulla tavalla luonnon tuhoutuminen tai luontoarvojen heikkeneminen sekä turvaamaan saman lain 6 §:n mukainen suotuisan suojelutason saavuttaminen. Aalistunturin luonnonsuojelualue yksinään ei ole Yhdistyksen mukaan riittävä turvaamaan luontotyyppien säilymistä eikä sen ekosysteemin rakennetta ja toimivuutta pitkällä aikavälillä. Yhdistys viittaa myös luonnonsuojelulain 42 §:ään, joka kieltää rauhoitetun kasvin tai sen osan poimimisen, keräämisen, irtileikkaamisen, juurineen ottamisen tai hävittämisen. Kielto koskee soveltuvin osin myös rauhoitetun kasvin siemeniä.

Yhdistyksen mukaan hakemuksen kohteena olevalle alueelle myönnetty metsänkäyttöilmoitukset perustuvat riittämättömiin tietoihin sekä osin virheellisiin käsityksiin hakkuukohteiden luontoarvoista. Maanmittauslaitoksen ja Metsäkeskuksen avoimista aineistoista, jotka ovat hakemuksen liitteenä, on helposti todennettavissa lähitulevaisuuden hakkuiden painottuvan luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäville alueille. Yhdistyksen mukaan erityistä huolta herättävät alueella elävät uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit. Tämän vuoksi Yhdistys esittää kansallispuistoaluealoitteen rajaaman alueen asettamista toimenpidekieltoon siihen saakka, että hakkuukohteista on tehty kattavat lajikartoitukset.

Aalistunturin seudun lajikartoituksista Yhdistys on viitannut Metsähallituksen alue-ekologisen suunnitelman päivitysraporttiin 2017-2018, jonka mukaan

1.3.2023

huomattava osa alue-ekologisesta suunnittelusta tehtiin ennakkokuviointia ja kaukokartoitusta hyödyntäen, jolloin maastotyöskentelyä ei juurikaan tarvittu. Yhdistyksen mukaan on olemassa varteenotettava riski siitä, että metsänkäyttöilmoitukset perustuvat riittämättömiin tietoihin sekä osin virheellisiin käsityksiin ilmoitettujen hakkuukohteiden luontoarvoista.

Yhdistys viittaa myös Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ELY-keskukselle kesällä 2021 toimittamiin lajien inventointitietoihin, joista ELY-keskus on päätöksessään LAPELY/3807/2022 todennut, että ne sisältävät runsaasti uhanalaisia lajia ja tyypillisiä vanhan metsän lajeja.

Hakemuksen liitteenä on Olli Mannisen johtaman työryhmän kesällä 2022 jatkamien luontokartoitusten tulokset, joiden mukaan leimikoilla ilmeni erittäin uhanalaisia, vaarantuneita ja silmälläpidettäviä lajeja kuten erityisesti suojeltavaa lohikääpää, lahokaviosammalta, hiilikääpää ja lutikkakääpää sekä hömötiäisiä. Laji-inventoinnin kooste on myös tämän päätöksen liitteenä (Liitteet 2-3). Yhdistyksen mukaan em. lajihavainnot osoittavat, että Metsähallituksen Metsätalous Oy ja Luontopalvelut eivät ole tehneet alueella tarvittavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden takaamiseksi. Kyseiset esiintymät vaativat Yhdistyksen mukaan suojelusuunnitelman ja suojelurajauksen, jotta erityisesti suojeltavat lajit eivät vaarantu. Mannisen raportin mukaan hakemusalueelta löytyi vanhan metsän indikaattorilajeja sekä luontoarvolajeja yhteensä 38. Leimikkokuvioilta tehtiin yli tuhat havaintoa uhanalaisista ja muista luontoarvoja indikoivista lajeista. Mannisen työryhmän mukaan suuri osa tarkastelluista talousmetsäkohteista on suojellisesti arvokasta ja niiden hakkuista tulisi pidättäytyä.

Yhdistyksen mukaan alueella tulisi tehdä laajempi ja kattavampi inventaario lajeista ennen hakkuiden toteuttamista, ja siten toteuttaa myös Metsähallituksen strategia- ja vastuullisuusohjelmassa kuvattua varovaisuusperiaatetta, josta myös ympäristönsuojelulain 20 §:n 1 momentissa todetaan. Yhdistys viittaa myös kansalliseen oikeuskäytäntöön varovaisuusperiaatteen soveltamisesta (KHO 2019:166, KHO 2022:38).

Yhdistys vaatii Metsähallitusta noudattamaan strategiassaan antamia lupauksia vastuullisuudesta, ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuudesta Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaamalla alueella. Yhdistys katsoo, että Metsähallituksen toiminta on pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman vastaista, ja toiminta rikkoo myös Suomen kansainvälisiä velvoitteita biodiversiteettisopimuksen sekä EU:n ennallistamisasetuksen osalta.

Yhdistys toteaa Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaaman alueen luontoarvoista, että alue muodostaa kauniin laaksomaisen kokonaisuuden sekä yhtenäisen, suljetulle metsälle tyypillisen ekosysteemin, joka rikkoutuisi hakkuiden myötä. Eliölajien elinympäristö pirstoutuisi, jolloin lajien selviytymis- ja siirtymismahdollisuuden heikentyisivät merkittävästi. Suurin osa Kolarin kunnan rakentamattomista, kovarantaisista järvistä ja lammista sijaitsee mainitulla rajausalueella. Kyseessä on kokonainen valuma-alue latvapuroineen ja järvialtaineen. Alueen arvoa lisää sijoittuminen kahden metsäkasvillisuusvyöhykkeen vaihtumisalueelle.

1.3.2023

Alueelta löytyy myös runsaasti metsäpalojen tai hakkuiden jälkeen syntyneitä luontaisesti kehittyneitä metsiä. Alueella on monipuolisesti edustettuna eri metsä- ja suoluonnon tyytit kuten mm. paahderinteet, luontaisesti kehittyneet kangasmetsät ja saniaiskorvet.

Yhdistys korostaa sitä, että alueella ei ole koskaan suoritettu kattavaa lajiston kartoitusta. Seuraavat helposti tunnistettavat lajit esiintyvät hakemusalueella: maakotka, laulujoutsen, kaakkuri, metso, teeri, riekko, palokärki, kuukkeli, hömötiainen, pohjantikka, helmipöllö, varpuspöllö, kurki, korppi, lapin tiira ja kuovi, karhu, majava, näätä, poro, hirvi, ahma, kettu, ilves, pohjanlepakko, kalalajeista taimen (paikallinen ja meritaimen), harjus, muttu, hauki, ahven, siika, ruutana ja särki. Lisäksi kaksi määrittelemätöntä simpukkalajia ja yksi määrittelemätön kotilolaji.

Metsähallituksen kuuleminen

ELY-keskus on varannut 17.1.2023 lähetetyllä sähköpostilla Metsähallitukselle tilaisuuden lausua vireillepanosta. Metsähallitus on 13.2.2023 toimittanut lausunnon asiassa.

Metsähallituksen lausunto

Metsähallitus viittaa ELY-keskukselle 20.6.2022 antamaansa lausuntoon Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin vireillepanohakemuksesta (LAPELY/3807/2021), ja lausunnon liitteenä olleeseen SLL Lapin piirille 26.11.2021 lähettämään vastaukseen. Näissä lausunnoissa Metsähallitus katsoo tuoneensa esille toimintaansa liittyvät periaatteet ja myös kuvauksen vireillepanohakemukseen sisältyvästä kansallispuistorajausesityksestä. Metsähallitus toteaa tehneensä 26.11.2021 lausunnon jälkeenkin omia luontoinventointeja ja täten alueilla olevien luonto- ja muiden erityiskohteiden muodostamat ns. alue-ekologiset verkostot ovat täydentyneet. Metsähallitus tuo em. lausunnoissaan esiin sen, ettei se ota kantaa kansallispuistoesityksiin eikä rajoita talousmetsien hakkuita sillä perusteella, että jokin taho on tehnyt alueelle kansallispuistoesityksen. Jos jonkin tahon kansallispuistoesitys ympäristöministeriölle johtaa kansallispuiston valmisteluun, Metsähallitus antaa valmisteluun ympäristöministeriön mahdollisesti siltä pyytämän avun ja sopii ohjaavien ministeriöiden kanssa alueen jatkotoimista. Metsähallitus toteaa, että Suomessa ei ole lainsäädäntöön perustuvaa mekanismia, jonka mukaan alue voitaisiin asettaa toimenpidekieltoon sillä perusteella, että jokin taho on tehnyt kansallispuistoesityksen ympäristöministeriölle. Aalistunturin kansallispuistoaloitteen käsittely on edelleen kesken ympäristöministeriössä, eikä siten oikeudellista estettä hakkuiden suunnittelulle ja niiden toteutukselle ole. Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaama alue on pinta-alaltaan hyvin laaja, noin 11 000 hehtaaria, josta Metsähallituksen liiketoiminnan taseessa noin 10 000 hehtaaria.

Metsähallitus kiistää vireillepanossa esitetyn huolen luonnon ekologiselle kestävyydelle ja monimuotoisuudelle sekä virkistyskäytölle. Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaassa

1.3.2023

(<https://www.metsa.fi/luonto-ja-kulttuuriperinto/metsatalous-ja-ymparisto/ymparistoopas/>) kuvataan hyvin yksityiskohtaisesti, miten monimuotoisuus- ja ympäristöasiat sekä muut metsien käyttömuodot otetaan huomioon valtion metsien käsittelyssä. Metsähallituksen mukaan on huomattava, että monimuotoisuuden kannalta arvokkaat metsäelinympäristöt huomioidaan paljon laajemmin kuin mitä lainsäädäntö suoraan metsänomistajalta edellyttää (ympäristöoppaan sivut 14-23). Myös erilaisten lajesiintymien huomioon ottaminen on ohjeistettu tarkasti (sivut 24-33). Lisäksi hakkuissa jätetään metsäluonnon kannalta arvokkaita rakennepiirteitä mm. säästöpuustoa ja erilaisia suojavyöhykkeitä. Kaikki kuollut puu jätetään korjaamatta (sivut 82-92). Myös riistakohteiden sekä maisema-asioiden huomioiminen on ohjeistettu (sivut 53-67).

Vireillepanon liitteenä olevista alueella tehdyistä laji-inventoinneista Metsähallitus toteaa, että sen laji-inventoinneista vastaavan henkilön mukaan inventoinneissa havaitun luonnonsuojelulain 47 §:n mukaisen erityistä suojelua vaativan lohikäävän (*Aurantiporus priscus*) esiintymä on nyttemmin varmennettu mikroskooppisesti. Metsähallitus on jo aiemmin rajannut esiintymän lähialueineen pois toiminnan piiristä ja käynnistää nyt esiintymän varmistumisen jälkeen metsätalouden ympäristöoppaassa sivulla 25 kuvatun prosessin lajesiintymän säilymisen turvaamiseksi.

Metsähallitus ilmoittaa lausunnossaan, että myös luonnonsuojelulailla rauhoitetun lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) esiintymät huomioidaan metsänkäsittelyssä. Sen sijaan lutikkakäävän (*Skeletocutis jelicii*) esiintymä on tarkemman lajimäärityksen jälkeen osoittautunut virheelliseksi. Kyseinen esiintymä ei Metsähallituksen mukaan edellyttäisi luonnonsuojelulain 47 §:n mukaista rajaamista.

Laji-inventoinneissa on löydetty lukumäärällisesti myös paljon muita lajesiintymiä, mutta niiden tarkkoja sijaintitietoja Metsähallitukselle ei ole toimitettu. Lajilistassa on myös nykyisen uhanalaisuusarvioinnin mukaisia vaarantuneita lajeja (VU-lajeja), joiden havainnot koostuvat hyvin suurelta osin eräiden tiettyjen lajien havainnoista (ryväsjäkälä, hongantorvijäkälä, aarninappu). Alueella viime vuosina tehtyjen laji-inventointien ja Metsähallituksen omien selvitysten perusteella Metsähallitus katsoo, ettei näiden lajien esiintymisen perusteella voida arvioida, että kohteet olisivat poikkeuksellisen arvokkaita. Kyseisiä lajeja esiintyy yleisesti myös muualla kuin Aalistunturin alueella vastaavan kaltaisissa metsänkäsittelyn piirissä olleissa talousmetsissä. Lajeista on tehty viime vuosina jopa tuhansia uusia havaintoja Metsähallituksen ja muiden tahojen inventoinneissa eri puolilta Suomea.

Ryväsjäkälä kasvaa tyypillisesti vanhoilla palokannoilla ja sitä vaikuttaa esiintyvän säännönmukaisesti ja usein runsaana metsäkohteilla, joissa kyseisiä kasvualustoja on saatavilla. Hongantorvijäkälä kasvaa niin ikään vanhoilla (keloutuneilla) kannoilla, maapuilla ja juurakoilla ja on uusimman tiedon valossa aiemmin arvioitua yleisempi laji. Aarninappu elää vanhojen kuusten rungolla etenkin soiden reunametsissä, ja laji on Pohjois-Suomessa todennäköisesti hyvin yleinen kyseisessä elinympäristössä.

1.3.2023

Kartoitusaineistossa esiin tuotuja, vähälukuisempina esiintyviä muita VU-lajeja (mm. erakko- ja kairakääpä) voi Metsähallituksen mukaan esiintyä myös käsitellyissä metsissä, jos alueella on säilynyt vanhoja (kelo)maapuita. Lajien kannalta tärkeä mänty/kelojatkumo on kuitenkin usein katkennut aiempien vuosikymmenten hakkuiden myötä ja esiintymät eivät välttämättä ole pitkällä aikavälillä elinvoimaisia. Metsähallituksen mukaan näiden lajien olemassa olevia esiintymiä on mahdollista turvata jättämällä metsien käsittelyssä lajien tarvitsemia rakennepiirteitä (esim. kuollut puu, palokannot, suojavyöhykkeet). Metsähallitus kiinnittää huomiota myös siihen, että lajin uhanalaisuusluokka ei ole välttämättä pysyvä olotila, vaan se voi muuttua uhanalaisuusarvioinnissa toiseksi esimerkiksi arviointien välillä saadun uuden inventointitiedon perusteella. Näistä syistä metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen kartoitus perustuu Suomessa yleisesti enemmänkin uhanalaisten eliölajien kannalta arvokkaiden puustollisten ja kasvupaikkasidonnaisten rakennepiirteiden määrälliseen ja laadulliseen inventointiin kuin pelkästään laji-inventointeihin.

Metsähallitus toteaa hakkuusuunnitelmista ja vireillä olevista hakkuista, että niistä on tehty metsälain edellyttämät metsänkäyttöilmoitukset. Hakkuusuunnitelmista on kerrottu etukäteen myös Metsähallituksen lausunnossa ELY-keskukselle 20.6.2022. Metsänkäyttöilmoitukset ovat voimassa kolme vuotta ja hakkuusuunnitelmia toteutetaan puumarkkinatilanteen sekä kullekin hakkuukohteelle määriteltyjen, vuodenaikaan sidottujen puunkorjuu- ja puunkuljetusajankohtien sallimissa rajoissa. Jos metsänkäyttöilmoitusten jättämisen jälkeen saadaan uutta tietoa esimerkiksi arvokkaista luontokohteista, niin Metsähallitus muuttaa aiempia metsänhakkuusuunnitelmiaan. Esimerkiksi talven 2023 toteutettavaksi suunnitellut hakkuut sijoittuvat Laukkujärven pohjoispuolelle Kolarin kuntaan. Hakkuiden suunnittelussa metsätalouden ympäristöoppaan mukaiset arvokkaat luontokohteet, mukaan lukien metsälain 10 §:n mukaiset arvokkaat elinympäristöt, on kartoitettu ja ne on jätetty hakkuiden ulkopuolelle. Myös Metsähallituksen saama laji-inventointitieto on otettu huomioon.

Aalistunturin alueen hakkuissa tehdään ylispuiden poistoa noin 80 hehtaarin alueelta. Hakkuissa poistetaan siemenpuita taimikon päältä vuosina 2007 ja 2011 siemenpuuasentoon hakatuilta aloilta. Metsänhoidollisena tavoitteena on, että syntynyt taimikko pääsee paremmin kehittymään, kun niiden jatkokehitystä haittaavat siemenpuut poistetaan. Hakkuualoille jätetään kuitenkin maiseman ja monimuotoisuuden ylläpidon takia säästöpuustoa yksittäin ja ryhmiin. Kaikki kuollut puusto jätetään hakkuualueille.

Metsähallitus ilmoittaa lisäksi, että talven 2023 aikana Aalistunturin alueella on tarkoitus toteuttaa harvennushakkuuta noin 350 hehtaarin alueelta. Harvennushakkuukuvioiden puuston ikä on 55-90 vuotta. Harvennushakkuut kohdistuvat pääosin alueille, joiden metsät on uudistettu viime sotien jälkeen. Osa metsäkuvioista on uudistettu luontaisesti, osa metsäaurattu ja istutettu männyille 1960- ja 1970-luvuilla. Alueet ovat lisäksi laajalti metsäojitettuja. Hakkuut kohdistuvat selkeästi jo aiemmin metsäkäsittelyn piirissä olleelle alueelle eikä erityisiä luontoarvoja hakkuiden kautta vaaranneta.

1.3.2023

Metsähallitus on talven 2023 hakkuita varten tehnyt poljettamalla ja jäädyttämällä noin 12 km talvitiestöä, joiden rakentamiskustannukset ovat olleet merkittävät. Talvitiestö on aina kutakin talvea ajatellen kertaluonteinen, jolloin hakkuista luopuminen tai niiden viivästyminen tarkoittaa tilanteessa, jossa hakkuita ei voida toteuttaa, tieinvestointien menettämistä. Metsähallitus pitää tätä kohtuuttomana maanomistajaa kohtaan.

Valtion metsiä koskevan Lapin luonnonvarasuunnitelman, s. 79 (<https://julkaisut.metsa.fi/fi/julkaisut/show/2393>) mukaan metsien ikäluokka 50-70 vuotta on yleisin ikäluokka metsänkäsitteilyn piirissä olevissa valtion metsissä Lapissa. Metsähallitus katsoo, että vireillepanon kohteena olevat hakkuut ovat jo pidemmän aikaa kohdistuneet metsätalouden piirissä oleviin metsiin, ja kun hakkuissa tehdään metsätalouden ympäristöoppaassa kerrottuja luonnonhoitoa ylläpitäviä toimienpiteitä, ei hakkuista aiheudu vireillepanoasiakirjoissa esitettyjä haittoja.

Metsähallituksen mukaan vireillepano kohdistuu laajaan metsäalueeseen, ja täten mahdollisella hakkuusuunnitelmien ja -toimenpiteiden keskeyttämisellä olisi merkittävä vaikutus alueella harjoitettavaan metsätalouteen. Metsähallitus korostaa lausunnossaan, että hakkuusuunnitelmat ja -toimenpiteet kohdistuvat aiemmin aktiivisen metsänkäsitteilyn piirissä oleviin metsiin. Kansallispuistoaloitteen rajauksen sisällä olevan liiketoiminnan piirissä olevan alueen metsistä noin 75 % on alle 80-vuotiaita puustoja. Menneinä vuosina metsä uudistamismenettelyt ovat paikoin olleet voimakkaita. Metsähallituksen mukaan metsänkäsitteilyn piirissä olleita metsiä ei voida siis rinnastaa luonnonmetsiksi. Huomattava osa yli 80-vuotiaista metsiköistä on myös alue-ekologisessa suunnittelussa määritelly metsänkäsitteilyn ulkopuolisiksi luontokohteiksi tai muiksi erityiskohteiksi.

Metsähallitus pitää vireillepanoa hakkuusuunnitelmien ja toimenpiteiden keskeyttämisestä Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaamalla alueella perusteettomana ja kohtuuttomana.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaisu

ELY-keskus hylkää Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja Kolarin Luonto ry:n vaatimuksen Metsähallituksen hakkuusuunnitelmien ja metsänhoitotoimien keskeyttämisestä Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaamalla alueella Kolarin ja Pellon kunnissa.

Perustelut

Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja Kolarin luonto ry on luonnonsuojelulain 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Yhdistyksellä on näin ollen vireillepano-oikeus lain 57 §:n mukaisessa asiassa, ja ELY-keskus on tutkinut yhdistyksen vaatimuksen.

1.3.2023

Luonnonsuojelulain 57 §:n mukaan, jos joku laiminlyö luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, ELY-keskus voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määrääjässä poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Säännöksen tarkoittama pakkokeino edellyttää, että joku toimii luonnonsuojelulain tai sen nojalla annetun päätöksen tai määräyksen vastaisesti.

Luonnonsuojelulain 57 §:n mukaista hallintopakkoa koskevien säännösten soveltaminen edellyttää, että alueille kohdistuu metsänkäyttöilmoituksia, jotka vaarantavat luonnonsuojelulailla tai sen nojalla annetuissa määräyksissä rauhoitettuja luontoarvoja. Lakisääteisesti turvattavia lajeja ovat luontodirektiivin liitteen IV lajit (ns. direktiivilajit) sekä luonnonsuojelulain 47 §:n erityisesti suojeltavien lajien esiintymät, joista on tehty rajauspäätös. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin kielto hävittää ja häiritä luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien levähdys- ja lisääntymispaikkoja on voimassa kaikessa metsän käsittelyssä. Samoin luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitetun luontodirektiivin liitteessä IV (b) mainitun lajin tiukkaa suojelua vaativan kasvin tai sen osan hävittämiskielto on myös metsänkäsittelyssä voimassa. Metsäkeskuksen tehtävänä on ilmoittaa maanomistajalle luonnonsuojelualueen ulkopuolelle kohdistuvassa metsänkäsittelyssä tiedossaan olevat direktiivilajit. Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaamalta alueelta ei ole havaintoja ns. direktiivilajien esiintymistä.

Yhdistyksen vireillepanoasiakirjoihin liitetyt ja myös tämän päätöksen liitteenä olevat lajien inventointitiedot sisältävät runsaasti uhanalaista lajistoa ja tyypillistä vanhan metsän lajistoa. Laji-inventoinneissa on todettu erittäin uhanalainen, luonnonsuojelulain 47 §:n mukainen erityisesti suojeltava (LSA 160/1997, liite 4 2021/521) lohikääpä. Metsähallitus on ilmoittanut rajanneensa lohikäävän esiintymät metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja käynnistämässä Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukaisen rajausmenettelyn esiintymän suojelemiseksi. ELY-keskus pitää menettelyä lajiesiintymän suojelun turvaamiseksi riittävänä.

Yhdistyksen toimittaman laji-inventointiaineiston mukaan alueelta on löydetty myös erittäin uhanalaisen, luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla rauhoitetun (LSA 160/1997, liite 3a 2021/521) lahokaviosammalen esiintymiä, jotka Metsähallitus on ilmoittanut ottavansa huomioon hakkuiden suunnittelussa. Luonnonsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan 39 §:ssä ja 42 §:n 2 momentissa säädetty rauhoitukset eivät estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Lainkohdan tarkoittama yleinen poikkeus ei ulotu erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeään esiintymispaikkaan. ELY-keskus pitää Metsähallituksen menettelyä lahokaviosammaleen esiintymien suojelun turvaamiseksi riittävänä.

1.3.2023

ELY-keskus korostaa, että luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen pakkokeinon tulee perustua lakiin. Metsähallitus on ottanut huomioon ja jo rajannut tiedossa olevien, edellä mainittujen luonnonsuojelulailla suojeltujen lajien esiintymät. ELY-keskus toteaa vielä, että uhanalaiset laji ovat sääntelyn ulkopuolella, jolloin suojelun toteutus on lähtökohtaisesti vapaaehtoista. Tällöin on viime kädessä maanomistajan päätettävissä, miten uhanalaisten lajien esiintymispaikat turvataan. Metsähallitus on todennut siirtäneensä luontokohteen kriteerit täyttäviä kohteita pois, myös metsänkäyttöilmoituksen jättämisen jälkeen ilmoitettuja kohteita. Lapin ELY-keskuksella ei näin ollen ole luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen pakkokeinon käytölle lajiston osalta lakisääteistä perustetta.

Aalistunturin kansallispuistoaloite on vireillä ympäristöministeriössä, mutta sitä koskevaa valmistelua kansallispuiston perustamiseksi ei ole tällä hetkellä aloitettu. Aluesuojelua tarkoittavan päätöksen valmistelun puuttuessa ELY-keskuksella ei ole myöskään lakiin perustuvaa toimivaltaa ryhtyä keskeyttämään metsänhoitotoimia.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Päätöksessä mainitut
Luonnonsuojelulaki (1096/1996)
Luonnonsuojeluasetus (160/1997)

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Tarkemmat ohjeet päätöksen liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

Lisätiedot esittelijältä, puhelimitse 0295 037 489 tai sähköpostilla pirkko.posio@ely-keskus.fi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristölakimies Pirkko Posio ja ratkaissut luontoympäristöyksikön päällikkö Jari Pasanen.

LIITTEET

Valitusosoitus
Liite 1. Liitekartta, Aalistunturin kansallispuistoaloitteen rajaama alue
Liite 2. Raportti. Olli Mannisen työryhmän lajikartoitukset kesällä 2022
Liite 3. Excel-taulukko. Olli Mannisen työryhmän lajikartoitukset 2022

1.3.2023

Jakelu

SLL Kolarin ja Muonion Luonto ry, muonio-kolari@sll.fi
Metsähallitus, kirjaamo@metsa.fi

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto, kirjaamo.ym@gov.fi
Maa- ja metsätalousministeriö, kirjaamo.mmm@gov.fi

Tämä asiakirja LAPELY/4856/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/4856/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 01.03.2023 14:46

Esittelijä Posio Pirkko 01.03.2023 13:41